

Waterwijs Boeren: een project van samenwerking

Waterwijs Boeren is een van de projecten van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer waarbij boeren samen met hun collega's de waterkwaliteit verbeteren in het grondwaterbeschermingsgebied waarin ze gevestigd zijn. Een grondwaterbeschermingsgebied is extra kwetsbaar omdat er drinkwater wordt gewonnen. Als boer moet je daar extra alert zijn op nitraatuitspoeling en emissie van gewasbeschermingsmiddelen. Het project Waterwijs Boeren ondersteunt hierbij.

Glyfosaat

Het gebruik van glyfosaat voor het vernietigen van vanggewassen staat regelmatig ter discussie. Veehouders en loonwerkers zoeken samen naar alternatieven om de vanggewassen na de teelt van mais op een mechanische manier te vernietigen. Ook deelnemers van Waterwijs Boeren zijn hierbij betrokken.

'Met juiste machine blijft glyfosaat in de kast'

Met de goede machines die op het juiste moment kunnen worden ingezet, kan de glyfosaat in de kast blijven staan. Melkveehouder Arjan ten Harkel is positief. Ten Harkel won, met zijn deelname aan Vruchtbare Kringloop Achterhoek een prijs: zijn vanggewas werd door de loonwerker eenmalig gratis ondergewerkt. Eind maart kwam de loonwerker daarom met de schijveneg in combinatie met de klepelmaaier en met de schijveneg in combinatie met de Greencutter (een groenbemesterverkleiner) bij Ten Harkel om de rogge en het Italiaans raaigras onder te werken. Klepelen was volgens Ten Harkel wel echt nodig. "Door de zachte winter en doordat het veel geregend heeft, had het raaigras zich goed ontwikkeld. Het viel daarom niet mee om dat er goed onder te krijgen. Met alleen een schijveneg krijg je dat niet stuk."

Twee weken later werd het perceel geploegd en na een bekalking wordt er over enkele weken mais gezaaid. Eerdere jaren werkte de melkveehouder het gewas zelf onder met

de cultivator. Als het gewas te lang was werd er eerst een bewerking met een frees gedaan gevolgd door een werkgang met een cultivator. "Als ik dit jaar met de cultivator zo'n groot gewas had moeten onderwerken had ik veel meer kluiten gehad en dan krijg je het er gewoon niet goed onder met het ploegen." Ten Harkel was dan ook tevreden met de combinatie van klepelmaaier en schijveneg. "Spuiten is natuurlijk nog altijd het makkelijkst en het goedkoopst, maar je moet ook rekening houden met het milieu en met je imago. En als je mechanisch zulke goede resultaten kunt boeken, moet je een bespuiting met glyfosaat niet meer willen."

Melkveehouder
Arjan Ten Harkel uit Eibergen

Gertjan Stokkers, loonbedrijf Olminkhof uit Neede

'Zoeken naar balans: Snel en effectief'

Loonbedrijf Olminkhof zoekt naar de goede balans, snel en effectief. "Je wilt zorgen voor voldoende capaciteit terwijl de kosten laag blijven", zegt Gertjan Stokkers van het loonbedrijf. Dit jaar werd er daarom geëxperimenteerd met de Greencutter. De Zocon groenbemesterverkleiner, gehuurd via Slootsmid, bestaat uit een rol die op de voorkant van de trekker wordt gemonteerd. Het vanggewas wordt daardoor al voor de bewerking met de schijveneg verkleind wat de verdere bewerking makkelijker maakt.

Maar het resultaat viel door het goed ontwikkelde raaigras nog niet mee vertelt Stokkers. "Voor een maximaal effect heb je echt een vlakke ondergrond en een hoge rijsnelheid nodig, de percelen waar de mais is geoogst zijn vaak gewoon niet vlak genoeg. Dus dit is het nog niet helemaal, maar we moeten natuurlijk wel wat." Hoewel de resultaten met de schijveneg alleen ook al goed zijn, ziet het loonbedrijf toch wel mogelijkheden voor verbetering. "Zeker in uitzonderlijke jaren zoals dit, waarin je zo'n hele zachte winter hebt en de gewassen goed zijn ontwikkeld, volstaat alleen de schijveneg eigenlijk niet. Zeker als je wat aan de late kant bent."

Voor het volgend jaar hoopt Stokkers gebruik te kunnen maken van een ander type rol. "Er zijn ook rollen, van bijvoorbeeld Horsch, die twee rollen achter elkaar hebben. Dat is een beetje agressievere bewerking waarmee je het gewas beter verkleint, zonder dat je het echt tot moes slaat. Ik verwacht dat dat beter werkt."

Vanggewas

- Tijdig vernietigen om optimaal te profiteren van mineralen
- Groei stoppen door goede scheiding van boven- en ondergrondse delen
- Homogene verwerking in de bodem noodzakelijk
- Bij voorkeur in één mechanische bewerking vernietigen

Gerjan Hilhorst, Melkveeproefbedrijf De Marke (WUR Locatie) Meer praktijkervaring nodig

Het gebruik van glyfosaat ligt onder vuur. Is het niet de publieke opinie, dan zijn het wel de ketenpartijen die het gebruik van glyfosaat voor de vernietiging van vanggewassen verbannen. Het enige alternatief is mechanisch onderwerken, maar daarvoor is er nog geen eensluitend advies. "We weten nog lang niet alles. Welk systeem past het beste bij welk type weer, bodem en vanggewas? We hebben nog veel meer praktijkervaring nodig", aldus onderzoeker Gerjan Hilhorst van WUR-locatie de Marke.

Belangrijk bij een goede vernietiging van het vanggewas is dat de groei echt wordt gestopt. Een tweede bewerking blijft anders nodig. De boven- en ondergrondse delen van de plant moeten goed worden gescheiden. "De vraag is natuurlijk welke bewerking daarvoor het beste past. En dat is echt heel situatie afhankelijk. Een lang gewas moet eerst kort worden gemaakt én het gewas moet egaal in de bovenlaag van de bodem worden verwerkt.

Een goede vernietiging van het vanggewas begint dus altijd met kijken naar je gewas en bodem en met goed overleggen met je loonwerker."

De extra uitdaging schuilt in het aantal werkgangen. Mechanisch onderwerken lijkt in eerste instantie duurder. "Maar je moet niet vergeten dat je ook nadat je glyfosaat hebt gebruikt meestal nog een bewerking nodig hebt om het gewas goed homogeen in de bouwvoor te krijgen." Wanneer het dus lukt om mechanische vernietiging van het vanggewas in een werkgang te realiseren dan wordt het kostenplaatje heel anders. Om de stikstof die vrij komt goed te kunnen benutten voor het hoofdgewas moet het vanggewas half maart vernietigd zijn. Dat is een behoorlijke uitdaging, de bodem moet een tijdige bewerking immers ook toelaten.